

межах наданих йому повноважень повинен прагнути до створення сприятливих умов для такого збільшення. При цьому створення таких умов має супроводжуватися конкретизацією вимог до якості капіталу, що залучається кредитними організаціями, а також вимог, котрі дозволяють оцінювати ефективність діяльності кредитних організацій [3].

Розглядаючи зарубіжний досвід до заходів, здатних стимулювати зростання капіталізації, зокрема, можна віднести:

1) встановлення податкових пільг для кредитних установ, у т.ч. і для їх акціонерів;

2) залучення грошових засобів за допомогою IPO;

3) залучення виведених з економіки ресурсів шляхом інвестування в цінні папери державних і приватних банків (мова може йти про різні види ресурсів, такі наприклад, як засоби, які перебувають за кордоном, які необхідно залучити через механізми амністії, або частина пенсійних накопичень); у якості інструментів залучення також можливе використання субординованих кредитів, у тому числі й за рахунок державних засобів;

4) більш активне використання механізмів державної й приватної участі у формуванні загальноекономічного середовища, таких як іпотека, сек'юритизація і т.д.;

5) зниження обсягів непрофільних обов'язків кредитних установ; мінімізація звітності для регіональних підрозділів, у зв'язку з дублюванням звітності головним офісом;

6) розширення можливостей придбання акцій банків з боку юридичних і фізичних осіб, зокрема за рахунок використання кредитних ресурсів; спрощення процесу реєстрації емісії банківських акцій.

Для вирішення питання про підвищення ролі банків в економічному розвитку країни необхідні термінові комплексні заходи щодо нарощування капіталу банківської системи. Світовий досвід подолання низького рівня капіталізації й підтримки її на рівні, що забезпечує стабільну роботу банківської системи, в основному полягає у двох альтернативних підходах. При першому – основним джерелом зростання капіталу банків є власний прибуток у комбінації з іноземним капіталом (так діють практично у всіх країнах Центральної й Східної Європи). У результаті в акціонерному капіталі банків цих країн стали переважати іноземні акціонери. Другий підхід передбачає різку активізацію державних заходів щодо нарощування капіталізації банків. Так, наприклад, діяли уряди Японії, Норвегії, Чилі й ін. Проблема капіталізації в цьому випадку вирішується головним чином у взаємозв'язку з такими важливими цілями як санація банків, ресурсозабезпечення і т.д. Зокрема, в Японії уряд викупував у банків проблемні борги, і входив таким чином у капітал банків. При цьому обговорювалися умови наступного виходу при нормалізації становища. Надавалися також надзвичайні кредити для забезпечення ресурсами виконання загальних економічних цілей відповідно до завдань структурної політики.

У цьому контексті є необхідним:

1. Максимальне залучення в економіку наявних грошових ресурсів; розширення можливості купівлі банківських акцій юридичними й фізичними особами, зокрема, за рахунок використання кредитних ресурсів; спрощення процесу емісії банківських акцій; прийняття правових, економічних і адміністративних заходів щодо збільшення грошових потоків через приватні комерційні банки.

2. Зниження норм резервування, уведення податкових пільг на прибуток банків, а також на прибуток їх акціонерів та інших інвесторів, який буде використовуватися на збільшення капіталу.

3. Більш повно використовувати потенціал системи державних банків, сприяти спрямуванню частини їх ресурсів на розвиток фондового й грошового ринків (іпотека, сек'юритизація, довгострокові субординовані кредити).

4. У зв'язку з розвитком IPO для підтримки на початковому етапі цього сегмента ринку доцільно розглянути можливість підключення банків, що оперують державними коштами, до купівлі цінних паперів.

5. Увести в дію механізм купівлі акцій комерційних банків банками з державною часткою. Ураховуючи, що цей захід може привести до збільшення частки держави в банківській системі, необхідно передбачити, надалі можливість виходу з неї держави. Це може бути здійснене шляхом наступних реалізацій банківських акцій державою, які, імовірно, будуть відбуватися на більш високому ціновому рівні, що зробить дану операцію ще більш економічно доцільною.

6. Спростити процес реєстрації емісії банківських акцій.

7. Ширше застосовувати практику рефінансування комерційних банків; перетворити механізм рефінансування в реально діючий інструмент економічної політики.

8. Зменшити обсяг непрофільних банківських операцій і пов'язаних із цим накладних витрат; мінімізувати звітність регіональних підрозділів (тому що вона дублюється в консолідованій звітності, що складається головним офісом).

Отже, необхідно розробити спеціальні механізми, що стимулюватимуть зростання рівня капіталізації банківської сфери й збільшення функціональної ролі банків в економіці країни. Для цього необхідно використовувати весь комплекс заходів грошово-кредитної й фінансової політики, спрямований на зміцнення банківської системи й формування ефективних умов її функціонування. Здійснення запропонованих заходів буде стимулювати банки до повномасштабної участі в реалізації економічних перетворень у країні.

1. Гесць В.М., Гриценко А.А., Барановський О.І., Близнюк В.В., Кваснюк Б.Є. Капіталізація економіки України: наукова доповідь / Інститут економіки та прогнозування НАН України / В.М. Гесць (ред.), А.А. Гриценко (ред.). – К., 2007. – 220с. 2. Криклій А.С. Капіталізація банківської системи України в умовах глобалізації: проблеми та перспективи // Економіка і держава. – 2006. – №5. – С.32. 3. Коваленко В.В., Прадун В.П. Оцінка впливу монетарної та регуляторної політики Центрального банку на розвиток банківського капіталу // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №6. – С.23.

Надійшла до редколегії 05.11.2007

Н.В. Савчук, асп.

ФІНАНСОВІ ІНТЕРНЕТ-ПОСЛУГИ – НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

У статті визначено основні види фінансових Інтернет-послуг та розглянуто їх значення для фінансової системи. The article describes the basic kind of the financial Internet services and their importance for financial system.

Функціонування будь-якої економіки не можливе без ефективної фінансової системи. Фінансові організації

різних рівнів глибоко проникають в сферу виробництва, активно впливають на економічну та соціальну сферу.

З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та всесвітньої мережі Інтернет починають виникати нові поняття та форми ведення фінансової діяльності. У результаті виникають нові послуги – фінансові Інтернет-послуги, які є новим явищем на сучасному етапі розвитку суспільства і потребують подальшого дослідження.

Сучасні досягнення в розвитку різних інформаційних та телекомунікаційних технологіях призвели до формування електронного середовища в межах якого виникли Інтернет-послуги, які є сукупністю економічних відносин, що виникають між суб'єктами з приводу купівлі-продажу доступу до всесвітньої мережі Інтернет та орієнтована на забезпечення інформаційних, консультаційних, комунікаційних та інших потреб користувача, шляхом пнадання інформаційних продуктів засобами всесвітньої мережі Інтернет. Одним з видів Інтернет-послуг є фінансові Інтернет-послуги, які спрямовані на забезпечення потреб споживача у фінансових інформаційних продуктах.

Типами фінансових Інтернет-послуг є:

- ✓ Інтернет-банкінг;
- ✓ Інтернет-трейдинг;
- ✓ електронні біржі;
- ✓ Інтернет-брокер.

Інтернет-банкінг (Internet banking) – управління банківськими розрахунками через всесвітню мережу Інтернет [4, с.312].

Інтернет-банкінг охоплює досить велику і різноманітну групу банківських технологій. Серед них можна виділити послуги:

- ✓ сфери обслуговування ("на початковому пункті обслуговування" – front-end);
- ✓ в оперативній сфері ("на кінцевому пункті" – back-end).

Перша група послуг ті, які обирає споживач, друга – технології, які використовуються фінансовими організаціями. Одна електронна послуга пов'язана з банківським рахунком, а інша не зв'язана з ним. Але в останні роки різниця між даними групами електронних послуг зникає.

Банківські операції через комп'ютер дають споживачу доступ до банківського рахунку для перевірки його стану, перерахунку грошей, оплати рахунків, а також для здійснення інших операцій, наприклад – призупинення платіжних доручень. Крім того, споживачі використовують Інтернет для індивідуальної фінансової діяльності, наприклад для моніторингу інвестиційних розрахунків, контролю за станом кредитних карток, придбанням в кредит, інвестицій та страхування.

Інтернет-трейдинг (Internet trading) – дослівний переклад – мережеві торги – робота на фондовому і валютному ринках через мережу Інтернет [4, с.312]. Користувачі мережі Інтернет та споживачі даного виду фінансових послуг на своєму комп'ютері можуть сформувати інвестиційний портфель, а потім керувати його активами, отримуючи без затримки всю необхідну інформацію (котировки, аналіз, прогнози). Інтернет-трейдинг використовується як юридичними особами – підприємствами та організаціями, так і приватними інвесторами. Прототипом Інтернет-трейдингу були системи розповсюдження інформації фондового ринку в реальному часі. Інвестори – одержувачі біржової інформації могли відслідковувати на офісному або домашньому комп'ютері хід торгівлі на біржах, але накази брокеру давати в кращому випадку лише по телефону або особисто. Якщо врахувати, що котировки змінюються практично щосекунди, то зберегти швидкість і правильність передачі даних було досить важко. Головною перевагою Інтернет-трейдингу є можливість для широкого кола непрофесійних приватних інвесторів вкладати

гроші в високодохідні активи. Інтернет-трейдинг – це діяльність з управління інвестиціями за допомогою Інтернету, купівля-продаж цінних паперів через Інтернет.

Інколи рівноправно використовуються терміни "е-трайдинг" та "І-трайдинг". В загальному випадку під терміном "Інтернет-трейдинг" розуміють можливість віддаленого доступу до торгівлі через мережу Інтернет за допомогою спеціально створеного для цього програмного забезпечення.

Інтернет-трейдинг може бути двох видів:

✓ "за допомогою посередника" – це історично перший вид Інтернет-трейдингу, який є електронним відображенням реального процесу інвестування в цінні папери. Суть даного виду послуг полягає в тому, що брокер є номінальним тримачем цінних паперів клієнта, і відкриває йому доступ до своїх трогових терміналів, підключається до трогових систем і бірж. Доступ до системних брокерів здійснюється через Інтернет, і клієнт може віддавати розпорядження щодо угод в режимі реального часу. Прикладом є розвинутий ринок США де клієнти укладають угоди і отримують звіти від брокерів, самі угоди реєструються, а цінні папери реально змінюють власників в депозитарно-кліринговій системі між рахунками клієнтів за досить короткий час, що дозволяє укласти угоди на короткий час, відкривати тим самим широкі можливості біржової гри;

✓ "самостійний" – це більш пізній вид Інтернет-трейдингу, більш прогресивний та перспективний для інвесторів, але поки що мало розвинутий і вимагає додаткових інвестицій та законодавчого урегулювання, надається декількома фірмами. Суть і головна особливість даної послуги в тому, що інвестор практично самостійно діє на біржі в режимі реального часу за допомогою спеціального програмного забезпечення, а не через посередника – Інтернет-брокера, якому необхідно відправити заявку на виконання будь-якої операції і чекати на її виконання. Ще одна перевага такого виду Інтернет-трейдингу – оперативність, тобто можливість не тільки укласти угоду за даної ціни, але й миттєво відкликати угоду якщо щось зміниться.

Інтернет-трейдинг дозволяє користувачам керувати своїм портфелем цінних паперів не виходячи з дому. В режимі реального часу (он-лайн) клієнт бачить котировку цінних паперів, контракти на поставку товарів, курси валют, може самостійно виставляти свої заявки.

Інформаційно-торгова система, на базі якої працює Інтернет-трейдинг, представляє собою програмно-апаратний комплекс який складається з:

1. Сервера брокера або банку, які підключені через спеціальні "шлюзи" до фондових і трогових систем/
2. Віддалені робочі місця клієнтів, які підключені до сервера через мережу Інтернет.

Сервер здійснює збір інформації від клієнтів, перевіряє відповідність позицій клієнта, а потім ретранслює її по виділеному каналу в трогову систему біржі. В процесі роботи користувач може обмінюватись текстовими повідомленнями з іншими трейдерами та офісами. Всі параметри мають зручну настройку. Потік отриманих даних формується клієнтом за допомогою списку інструментів та списку параметрів і відображають хід торгів, що дає можливість економії трафіку.

Для перегляду інформації використовуються таблиці трьох основних видів:

- ✓ таблиця поточних значень;
- ✓ таблиця котировок другого порядку;
- ✓ таблиця лімітів по цінним паперам та грошовим коштам.

При необхідності можна створити декілька таблиць – всі дані при цьому будуть змінюватись одночасно.

Клієнт користуючись даним видом послуг отримує наступні переваги:

- ✓ можливість спостерігати з будь-якого місця через Інтернет за ходом торгів;

- ✓ відсутня необхідність телефонувати до брокера і формулювати йому заявку. Клієнт самостійно надає заявки на купівлю або продаж, які оминають брокера і потрапляють безпосередньо в торгову систему (одним натиском "миші"). Тим самим клієнт значно скорочує час виконання заявки і не витрачає гроші на телефонні переговори;

- ✓ можливість самостійно налагоджувати потік отримуваних даних. Дана функція корисна при використанні каналів зв'язку з низькою пропускну здатністю;

- ✓ система дозволяє відстежувати власні угоди. Це дає можливість в режимі он-лайн слідкувати за своєю позицією по цінним паперам та грошима.

Але поряд з перевагами даний вид фінансових Інтернет-послуг має і певні ризики, а саме:

- ✓ брокерський ризик – ризик збою, перевантаження або відключення від сервера брокера, що може визвати неможливість ліквідації позицій і призвести до втрат;

- ✓ провайдерський ризик – ризик обриву зв'язку з провайдером, тобто звичайні проблеми підключення до Інтернету та його вартості (рішення – резервувати лінії та дублювати провайдерів);

- ✓ технологічний ризик – ризик здійснення дій протилежних бажаним. Наприклад, помилка в літері тикер-символу компанії і випадкова угода не з тією акцією (рішення – уважність).

Електронні (віртуальні) біржі – це біржа, яка веде торги за допомогою комп'ютерних мереж Інтернет, поза спеціальною будівлею біржі [2, с.841].

Прикладами даного виду послуг є Російська біржа INDX. INDX є повністю автоматичною, офіційно діючою на російському ринку віртуальною біржею, на якій здійснюються торги різними активами (власністю, акціями, облігаціями, дорогоцінними металами, нерухомістю), товарами. Прийняти участь в торгах може кожен бажаючий, який є користувачем Інтернету та добре знає ринок цінних паперів.

До інших організації, готових надати приватним особам можливість участі в біржових торгах, є сервери фірм, які спеціалізуються не на організації власних торгових площадок, а на наданні доступу до вже існуючих ринках, наприклад до ринку FOREX. Заснований у 1971 році міжнародний міжбанківський ринок FOREX дозволяє здійснювати торгівлю валютою. На сьогоднішній день сумарний оборот ринку FOREX становить більше 1 трильйона доларів [3, с.325]. Основними учасниками даного ринку є багаточисельні комерційні організації (банки, інвестиційні та дилерські компанії, фонди) та індивідуальні брокери. Основу економічного простору FOREX складають шість національних валют – долар США, євро, німецька марка, швейцарський франк, фунт стерлінгів та японська єна. Ринок FOREX складається з двох структур:

- ✓ перша – це валютна біржа FOREX, де відбувається торги з чітко визначеною кількістю валюти;

- ✓ друга – валютний ринок готівки, перевагу якому надають приватні брокери та інвестори.

Вхід на ринок FOREX може здійснюватись по телефону, за допомогою комп'ютерного терміналу або мережею Інтернет – для цього брокеру достатньо лише отримати акредитацію в найближчому дилерському центрі FOREX та встановити на комп'ютер спеціальні програмне забезпечення.

Окрім самих віртуальних бірж в Інтернеті існує також ряд спеціалізованих ресурсів, які можна умовно назвати "біла біржовими". Один з них це універсальний електронний сервіс миттєвих продажів Express Access. Express Access – це автоматична торгова площадка, на якій можна здійснювати угоди купівлі-продажу різних "віртуальних товарів" – рекламні площадки на веб-сайтах та ін. Даний сервер не є посередником між продавцем і покупцем, оскільки всі взаєморозрахунки між ними здійснюються напряму.

Іншим прикладом сервісної служби є букмейкерський ресурс Bet Market. Bet Market – це електронна система, яка дозволяє робити ставки та вигравати на прогнозах ринкової поведінки різних фінансових інструментів. Для участі на сервері Bet Market, необхідно зареєструватись на сайті та перевести будь-яким доступним методом певну суму на спеціальний депозитний рахунок.

Схильність споживачів до технологічних інновацій визначається не тільки соціально-економічними і демографічними характеристиками, але й сприйняттям технологій і характеристиками різних банківських послуг. Як свідчать дослідження, споживачі мотивуються зручністю та економією часу при використанні електронних банківських продуктів. Але часто споживачі відмовляються від нових фінансових послуг, не дивлячись на економію та зручність. В цьому випадку головну роль відіграють такі фактори, як технологічна доступність послуг та час, необхідність для його створення. Важливими стимулами для споживачів до використання нових фінансових Інтернет-послуг є також розробка дружнього по відношенню до користувачів веб-сайту, довіра споживачів до провайдера послуг та забезпечення безпеки операцій.

Отже, з розвитком нових технологій зв'язку – Інтернету, починають виникати нові види послуг – Інтернет-послуг, одним з видів яких є фінансові Інтернет-послуги – Інтернет-банкінг, Інтернет-трейдинг, Інтернет-брокер та віртуальні (електронні) біржі. Даний вид послуг має такі переваги: зручність, швидкість, економію часу, оперативність, доступність з будь-якої точки світу, поряд з тим існують і недоліки – технологічний, брокерський, провайдерський ризики. Фінансові Інтернет-послуги є новою тенденцією у розвитку фінансової системи, потребують подальшого вивчення та застосування на практиці в Україні, для забезпечення конкурентноздатності та процвітання економіки.

1. Anguelov Ch., Hilgert M. US consumers and electroning banking. 1195-2003 // Federal reserve bull. – Wash., 2004, Winter. – P. 1-18.
2. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 2006. – 860 с. 3. Халмагоров В. Интернет-маркетинг. – СПб, 2002, 271 с.
4. Экономический словарь / Под. ред. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 2007. – 1152 с.

Надійшла до редколегії 14.11.2007